

Literatura a čeština

Jakub Dokulil

8. dubna 2019

Obsah

I	2.ročník	1
1	Realismus	2
1.1	Ruský realismus	2
1.1.1	Lev Nikolajevič Tolstoj	2
1.1.2	Anton Pavlovič Čechov	2
1.2	Francouzský realismus	2
1.2.1	Gustav Flaubert	2
1.3	Naturalismus	2
1.3.1	Émile Zola	2
2	česká literatura 2. poloviny 19. stol.	3
2.1	pojmy	3
2.2	Májovci	3
2.2.1	Almanach Máj	3
2.2.2	Jan Neruda	3
2.3	Generace Ruchovců a Lumírovců	3
2.3.1	Ruchovci	3
2.4	Kritický realismus	3
2.4.1	Venkovská Próza	4
2.4.2	Historická próza	4
2.5	Národní divadlo	4
2.5.1	LADISLAV ŠTROUPEŽNICKÝ	4
2.5.2	A. a V. MRŠTÍKOVÉ	4
II	3. ročník	5
3	Moderna	6
3.1	Spojené státy	6
3.1.1	E. A. Poe	6
III	4. ročník	7
maturitaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa!!!!!!!!!!!!!!!		7
4	česká meziválečná literatura	8
4.1	směry	8
4.1.1	Poetizmus	8
4.1.2	Surrealismus	8
4.2	Jiří Wolker	8
4.3	Jozef Hora	8
4.4	Vítězslav Nezval	8
4.5	J. Seifert	8
4.6	Konstantnin bíbl	9
4.7	Spiritualistická poezie	9

4.7.1	F. Halas	9
4.7.2	Vladimír Holan	9
4.8	Křesťansky píšící autoři	9
4.8.1	Jan Zahradníček	9
4.8.2	Jakub Deml	9
5	Česká meziválečná próza	10
5.1	Demokratický proud	10
5.1.1	Karel Čapek	10
5.1.2	Jozef Čapek	10
5.1.3	Karel Poláček	10
5.1.4	Eduard Bass	10
5.1.5	Vladislav Vančura	10
5.1.6	Ivan Olbracht	11
5.2	Psych. próza	11
5.2.1	Jaroslav Havlíček	11
5.2.2	Glazarová	11
5.2.3	Egon Hostovský	11
5.3	Katolická próza	11
5.3.1	Jaroslav Durych	11
5.3.2	Jan Čep	11
5.4	Expresionistická próza	11
5.4.1	Richard Weiner	11
5.5	České meziválečné drama	11
6	Světová próza 2. poloviny 20. století	12
6.1	Druhá světová válka v próze	12
6.2	Existenčníalismus	12
6.2.1	Jean-Paul Sartre	12
6.2.2	Albert Camus	12
IV	Jazyk	13
7	Modalita	15
8	Odchytky od větné stavby	16
9	Odborný text	17
9.1	Práce s informacemi	17
9.1.1	Parafráze textu	17
9.2	Jazyková norma a Kodifikace	18

Část I

2.ročník

1 Realismus

1.1 Ruský realismus

1.1.1 Lev Nikolajevič Tolstoj

Kreutzova Sonáta

1.1.2 Anton Pavlovič Čechov

Prozaik, dramatik Zemřel na TBC Tipické jsou pro něj: psychologičnost, dramatičnost u povídek, humor, pojmenování postav

Chameleon

Tři sestry Sestry Olga, Máša a Irina + bratr Andrej Dílo se zabývá tématy typu smysl života, hledání lásky, touha po jiném životě. Během děje všechny postavy postupně přichází o své sny, a majetek zatímco sní o lepším životě.

Smrt úředníková (povídka)

Stupidní povídka? Děj je založen na přecenění toho že si žilžakin kýchnul a měl potřebu se pořád omlouvat generálovi. Toto téma ukazuje až přehnaný zvyk se omlouvat a ponižovat za každou prkotinu Jména popisují lidské vlastnosti, avšak nevidím zde souvislost s charakteristikou postav.

1.2 Francouzský realismus

1.2.1 Gustav Flaubert

Studoval práva v paříži
Prozaik

Návrat do rodného kreje s navštěvami paříže
Milostný vztah s o deset let starší ženou
Pilný, nesnadno tvořil
Oproti Balzacovi nezachycoval takový průřez společnosti, zachycoval pouze jednu vrstvu
Psychologičnost

Paní Bobaryová

Ema Bobaryová se provdává za venkovského dobře finančně zajištěného lékaře. Z manželových peněz si vytváří snový svět, také se v jejím životě objeví několik milenců. Postupně se zadlužuje, načež spáchá sebevraždu

1.3 Naturalismus

- Klade důraz na **biologičnost**
- *determinace* (předurčování)
  - dědičnost
  - prostředí
  - doba
- výsledky lidského jednání

1.3.1 Émile Zola

Francouzský prozaik a novinář představující naturalismus. Proslavil se v *Dreyfusově aféře*, v té době se začíná používat pojem *intelektuál* (hanlivý význam). V jeho dílech **popisuje člověka v jeho prostředí**, mluví se o tom jako o lidském přírodopisu. Vydává cyklus *Les Rougon-Macquart*, knihy jež propojují postavy.

Zabiják

Postavy: Gervaisa, Lauthier, Coupeau, Naua.
Gervaisa se provdává klempíře Coupeaua dobře si žijou, načež on spadne ze střechy, a upije se k smrti. Pak se Gervaisa vdá za Lauthiera a začnou také pít. Z jejich dcery, Nauy se stane prostitutka.

2 česká literatura 2. poloviny 19. stol.

2.1 pojmy

Absolutismus je vláda osoby (či strany), která nemá nijak omezenou moc.

Almanach je publikace skládající se z tématicky příbuzných částí.

Říjnový diplom je prohlášení ve kterém se r. 1861 FR. JOZEF I zřikává absolutismu a zavádí říšskou radu.

Prosincová ústava je soubor ústavních zákonů vydaných r. 1867, přináší

- posiluje pravomoci říšské rady (dělá z ní skutečný parlament)
- zavádí svobodu vyznání
- zajišťuje nezávislost soudů

Alexandr Bach se rozhoduje pro cenzuru a omezení publicistiky, což ovlivňuje literaturu. Byl odvolán r. 1859.

2.2 Májovci

mladší	Neruda hálek Světlák
starší	Němcová Erben Frič

2.2.1 Almanach Máj

Vzniká r. 1858. Je soubor básní od JANA NERUDY a VÍTĚZSLAVA HÁLEK. Jeho redaktorem byl JOZEF BARÁK. Cílem bylo vyjádřit nespokojenost s cenzurou, vytvoření něčeho nového v literatuře, přínos realistických tendencí do české literatury. Název odkazuje na **Máj** od KARLA HYNKY MÁCHY, jakožto revolucionáři.

2.2.2 Jan Neruda

kniha veršů Sbírka výpravných, lyrických a časových a příležitostných básní.

2.3 Generace Ruchovců a Lumírovců

Autoři se v závislosti na kosmopolitní Lumírovce (vydávající časopisy) a nacionalistické Ruchovce (vydávali almanachy).

2.3.1 Ruchovci

Svatopluk Čech

Byl český básník, prozail a novinář. Poezii psal jak lyrickou, tak lyrickoepickou a také alegorickou.

Pravý výlet pana Broučka do Měsíce

Nový epochální výlet pana broučka, tentokrát do 15. století Je prozaické dílo, odehrávající se v Praze. V díle vystupují postavy MATĚJE BROUČKA a DOMŠÍKA neboli (Janka od zvonu).

Pan Brouček je typický měšťan žijící v 19. století, je člověkem který se chce mít dobře, je bezzásadový, bez víry a vlastenectví. Jendou to v hospodě přežene a najednou se probudí v 15. století.

2.4 Kritický realismus

Předchází mu Němcová, Světlák, Neruda. Tento směr se částečně překrývá s **modernou** (impresionismus).

Odlišnosti od světa:

není komplexní nezachycuje všechny spol. vrstvy, zachycuje pouze výsek společnosti.

Využití kronik, záznamů a novin

zabývá se určitou historickou a geografickou situací

Využívá archaismů a dialektu

Kritický realismus má 3 hlavní proudy:

- venkovská próza
  - K. V. RAIS
  - TEREZA NOVÁKOVÁ (Litomyšl, Polička, zaměřeni se na mužské postavy)
  - J. Š. BUAR (chodsko)
- městská próza

– Z. WINTER

- historická
  - Husitsví
  - humanismus
  - Bílá hora, pobělohorská doba
  - Národní obrození

2.4.1 Venkovská Próza

K. V. RAIS Autor venkovské prózy často píše o oblasti Podkrkonoší, a Hlinecka, Autor souboru **Výminkáři**

Výminkáři Soubor se zabývá mezigeneračními vztahy a jejich problémy a majetkovými vztahy.

2.4.2 Historická próza

Zikmund Winter Životopis *Mistr Kampanus*

Mistr Kampanus životopis JANA KAMPANA VODŇANSKÉHO, rektora UK. Dílo je psáno velmi zastaralý jazykem.

A. Jirásek Zabýval se mýty a pověstmi (**staré pověsti české**), husitstvím (proti všem), rekatolizace a doba pobělohorská (Temno, psohlavci), národním obrození (I.L. Věk).

Temno

2.5 Generace Národního divadla

2.5.1 LADISLAV STROUPEŽNICKÝ

Naši furianti komediální drama, kde se starosta s 1. radním kteří se jednak předhánějí v tom kdo jejich dětem dá větší věno a také spor o to kdo se stane ponocným.

2.5.2 A. a V. MRŠTÍKOVÉ

Představitelé Realismu, drama Maryša.

Část II

3. ročník

3 Moderna

3.1 Spojené státy

3.1.1 Edgar Allan Poe

V mládí byl v pěstounské péči, studoval v USA a VB. Později pracoval jako redaktor avšak žil v chudobě, v důsledku toho umírá r. 1847. Představoval americký romantismus

Povídka Černý kocour Popisuje jak vypravěč si pořizuje kocoura a následně se stává alkoholikem, v důsledku toho zmrzačí a později kocoura. Později získá nového kocoura, skoro stejného jako byl ten první, při pokusu ho zabít zabíjí svou ženu a kocoura zahání. Nakonec se mu podařilo vraždu utajit.

Část III

4. ročník

maturitaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

4 česká meziválečná literatura

4.1 směry

4.1.1 Poetizmus

Původně český avantgardní umělecký směr, též způsob života. Texty jsou bez interpunkce a je použita metoda asociací. Cílem je změnit společnost v harmonickou jednotu. Motivy z oblasti lidové zábavy (kino, cirkus, poutě).

4.1.2 Surrealismus

R. 1934 zakládá V. Nvzal Surrealistickou skupinu ČSR.

4.2 Jiří Wolker

sbírka host do domu, básně, ovlivněn Apolinérem, sbírka těžká hodina¹

4.3 Jozef Hora

Básník, dramatik, prozaik. Pocházel z chudé rolnické rodiny. Studoval práva, nedokončil je. Proletářské období

- dělníci, revoluce...
- bouřlivé jaro

Poetizmus

- sbírka Itálie (hodně emocí...)
- odklon od proletářského umění

Poezie času, smrti a ticha

- odklon od všeho co do té doby dělal
- Jan houslista – básnická skladba (ukazuje ohrožení českého národa nacizmem)

4.4 Vítězslav Nezval

Hlavní představitel avantgardní poezie, zároveň prozaik a dramatik. Člen Devětsilu. Ke konci života píše Socialistický realismus².

Poetizmus

- Manifest poetismu *Papoušek na motocyklu*
- podivuhodný kouzelník
- Sbírka *Básně Noci* (Edison – oslava vědce)

Surrealismus

- Přichází s ekon krizí.
- Absolutní hrobař, žena v mn. čísle (navazuje na S. Dalího...)

Válečná léta

- Protinacistická básnická sbírka *5 minut za městem*
- Manon Lescaut – div. hra

4.5 J. Seifert

Básník, získal Nobelovu cenu za Literaturu (1984). Poetizmus – surrealismus – intimní lyrika. Narodil se v Praze, pocházel z chudé dělnické rodiny. Vstoupil do komunistické strany a publikoval v Rudém právu. R. 1929 byl vyloučen z komunistické strany. Prol. poezie

- sbírky město v slzách, samá láska – věří v spravedlivé uspořádání společnosti

Poetizmus

- sbírky Na vlnách TSF – metoda asociací a důraz na obrazovost
- slavík zpívá špatně – odklon od poetizmu

Intimní lyrika – 30. léta

- originální směr
- Jaro, sbohem; Jablko z klína; Ruce venušiny
- Erotická poezie, melodické verše, které se podobají lid písním
- psáno v rýmech, pravidelné verše

Nacistická okupace

¹balada o nenarozeném dítěti

²Ofiko směr komunistické diktatury.

- Zhasněte světla, Vějíř Boženy Němcové

Fáze od 50. let

- vrací se ke způsobu psaní z 30. let, píše melodické srozumitelné verše – Maminka
- Píseň o Viktorce – o životě postavy z románu Babička³
- Morový sloup – reakce na 21. srpen 1968
- Všecky krásy světa – vzpomínková próza

4.6 Konstantnin bíbl

Účastnil se WW1, po válce se začal věnoval poetizmu, na konci 20. let ho opustil, začal psát Surrealistická díla.

- *S lodí, jež dováží čaj a kávu* – exotické motivy
- *Nový ikaros* – je řazena k surrealizmu, tragická pochmurná skladba

4.7 Spiritualistická poezie

4.7.1 F. Halas

Spojen s Kunštátskem. Byl komunista.

Kohout plaší smrt – záměrně píše nesrozumitelné věty.

Staré ženy – skladba, ve které soucítí s procesem stárnutí u žen.

Během okupace píše sbírku naše paní božena němcová

Já se tam vrátím – básnická póza, píše o krásách kunštátska

4.7.2 Vladimír Holan

Básník a překladatel. Psal intelektuálně náročnou poezii. používá velké množství oxymorónů a paradoxů

Kamenní přicházíš... , první testament a Tereška planetová.

4.8 Křesťansky píšící autoři

4.8.1 Jan Zahradníček

Psal křesťansky zaměřenou tvorbu. Byl vězněn komunisty.

La Saletta, Znamení moci, Čtyři léta, Dům strach, čtyři léta

4.8.2 Jakub Deml

Básník a rozaik, který vykonával kněžské povolání.

---

³Byla komunisty zakázána.

5 Česká meziválečná próza

5.1 Demokratický proud

Autoři, kteří jsou součástí tohoto směru, hájili demokratické hodnoty během existence první republiky.

5.1.1 Karel Čapek

Prozaik, dramatik (dramaturg Divadlo na Vinohradech) a novinář (Lidové noviny). Umírá před vánoci 1938.

Témata: varování před zneužitím vědy a techniky, upozorňování na hrozbu fašismu

R.U.R. (Rossumovi univerzální roboti) antiutopické drama s prvky sci-fi, Čapek varuje, že techn. vynálezy se mohou obrátit proti lidstvu (Robot – odvozeno od slova *robota*), roboti měli za lidi vykonávat práci a válčit. Roboti vavraždí lidstvo a vzbouří se až na jednoho starého vynálezce Alquista vavraždí lidstvo. Kniha končí tím, že se do sebe dva roboti zamilují a stanou se lidmi.

Ze života hmyzu napsal ji Karel Čapek ve spolupráci s bratrem Josefem. Jsou zde využity alegorie.

Krakatit jistý doktor vynalezne třeskavinu, zvanou krakatit. Tématem je odpovědnost vědců za své vynálezy.

Povídky z jedné kapsy, Povídky z druhé kapsy Kriminální povídky, téma poznatelnost pravdy.

Hordubal Román o borcovi se se vrátí z Ameriky pak je zabít a žena ho podváděla.

Továrna na absolutno antiutopický román, je sestrojen nadkritický reaktor, který vyzařuje temnou energii a vede lidstvo do záhuby

Věc Makropulos Utopické drama. Čapek vyjadřuje svůj názor, že lid. život má smysl pouze pokud je konečný.

Válka s mloky protiválečný román, ve kterém Čapek reaguje na A. Hitlera je protinacistický. Mloci se rozlézají po

Bílá nemoc je nepříjemné onemocnění, které zasahuje lidi. Dr. Galén zná lék, ten ho ovšem nechce vydat pouze pokud skončí. protivík maršál je ochoten přistoupit na Galénovy podmínky, avšak, když nese lék Maršálovi tak je ušlapán. Protiválečná divadelní hra.

Doktor Galén – pacifista, Maršál – militarista

Působení v LN Vytvořil nový slohový útvar – sloupek¹.

5.1.2 Jozef Čapek

Kubistický malíř a spisovatel, také přispíval do LN a bojoval proti nacizmu. 1. září 1939 byl umístěn do koncentračního tábora. Umírá r. 1945 na tifus.

Stín kapradiny je baladická novela

Kulhavý poutník – filozofické eseje
Básně z konc. tábora.

5.1.3 Karel Poláček

Prozaik novinář. Působil v LN. Byl žid. Píše o životě na maloměstě.

Bylo nás pět. Rozsáhlá próza z maloměsta. Hlavní postavou a zároveň vypravěčem je chlapec Petr Bajza. Komičnost je založena na jazyce, který používají postavy (kombinace archaické spisovné češtiny s nespisovnou češtinou) a používání mluvy dospělých dětmi. Maloměsto popsáno očima dítěte.

5.1.4 Eduard Bass

Prozaik a novinář, šéfredaktor LN. Vytvořil rozhlásku (ve verších napsaná reakce na uplynulý týden).

Cirkus Humberto: historický román, který se odehrává v průběhu 19. století. Hl postavou je Vašek Karas, který se vypracuje z pomocníka až na ředitele v cirkuse.

5.1.5 Vladislav Vančura

Rozmarné léto Hojný výskyt přechodníků, autor vypráví děj nespojitě. Důra je své manželce nevěrný,

¹ Je to krátká reakce na aktuální problematiku s Ironií a sarkazmem

Markéta Lazarová Baladický román a imaginativní próza. Odehrává se ve středověku na mladoboleslavsku. Hlavní postavou je Markéta z rodu Lazarů (dcera loupeživého rytíře) jejím přáním je stát se jeptiškou. Markétu unese Mikoláš Kozlík, znásilní ji a ona se do něj zamiluje. Mikoláš je popraven a Markéta očekává jeho dítě. Erformový vypravěč, který zasahuje do děje. Složitá mluva s archaismy a metaforami.

5.1.6 Ivan Olbracht

Levicově zaměřený autor. Vyloučen z KSČ.

Anna Proletářka komunistický text.

Nikola Šuhaj loupežník Baladický román

5.2 Psych. próza

5.2.1 Jaroslav Havlíček

Autor psych. prózy se znaky naturalizmu. Přejímá od naturalistů myšlenku, že člověk je podmíněn společností a původem. Prostředí maloměsta (kritika poměrů).

Petroleové lampy Psychologický román, kde hlavní postava, Štěpka, je svérázná mladá žena, nepřijímána v jejím okolí. Štěpka touží po sňatku a dítěti, proto si vezme svého bratrance Pavla, který má sifilis, a proto se dítěte nedočká.

Neviditelný Psychologický román s hororovou atmosférou. Tématem je dědičnost psych poruch.

Helimadoe Starý muž vzpomíná na dospívání, které prožil v blízkosti 5 sester

5.2.2 Glazarová

Advent Františka, svobodná matka, hledá svého syna. Františka se vdá za sedláka, který týrá jejího syna.

5.2.3 Egon Hostovský

Žid. původ, musel dvakrát emigrovat. Tématika odcizení a emigrace. Popisuje situaci muže, který odchází do zahraničí.

Žhář pojednává o nemoci pyromanie,

Případ prof. Körnera Psych román, vystupuje v něm mlaý, přecitlivělý, introvertní a labilní.

5.3 Katolická próza

Psalio víře a křtánství

5.3.1 Jaroslav Durych

Konzervativní katolický prozaik. Simpatizoval s španělskými fašismy. Odmítá politiku první republiky a kritizuje TGM a K. Čapka.

Rekviem Barokní soubor povídek, po smrti albrechta z valdštejna.

5.3.2 Jan Čep

Druhý domov Hlavní postavou děti, nadšené životem, či staří lidé, kteří se s životem loučí.

5.4 Expresionistická próza

5.4.1 Richard Weiner

Tématem je dvojnickví.

Lítice Lítice – bohyně výčitek

5.5 České meziválečné drama

Po 1. světové válce začali v divadlech působit čeští dramatici.

KAREL HUGO HILAR – ředitel ND

1926 – divadelní sekce Devětsilu zakládá osvobozenécké divadlo. Avantgardní divadlo (poetizmus, dadaismus, futurismus). R. 1927 přichází do divadla JIŘÍ VOSKOVEC a JAN WERICH. Nejslavnější hra Vest pocket Revue. Obsahovaly bezpředmětnou komiku. 1931 se přidává jazzový skladatel JAROSLAV JEŽEK (život je jen náhoda, ...) Později psali polit. satiru. Součástí byla *forbína* – předscéna (improvizovaný dialog na aktuální téma, komunikace s publikem)

Hra Caesar – polit satira v níž kritizují diktátory (zde konkr Benita mussoliniho).

1938 divadlo zavřeno, autoři emigrují do ameriky.

Roku 1933 bylo založeno divadlo **D34**. Založeno EMILEM FRANTIŠKEM BURIANEM. Byla to avantgardní divadelní scéna. Dramatizoval básnické a prozaické texty. Např. Máj, Krysař... Manon Lescaut – vysoká návštěvnost. Byla obdivována krása češtiny - forma protestu.

6 Světová próza 2. poloviny 20. století

Po skončení 2. sv války přichází studená válka, ta se také projevuje v umění. Svět se dělí na západní demokratický blok a východní blok ovládaný SSSR, propagován byl *socialistický realizmus*. Ve východním bloku se literatura dělí do tří proudů:

Domácí literatura – díla, která prošla cenzurou

Samizdatová literatura - ilegální lit.

Exilová literatura – také ilegální, většinou těch, kteří emigrovali, či texty z domova byly vydány v zahraničí

6.1 Obraz druhé světové války ve světové próze

Téma: druhá světová válka

Deník Anne Frankové deníkové záznamy židovské dívky (1929–1925). Když byli malí utekli do nizozemí.

1) téma, motivy vypravěče – *Vyplňování volného času, jak se zabavit*

2) téma, motivy, charakteristika anne – *vztahy v Evropě, odlišnosti,*

Wladyslaw Szpilman: Klavírista polského původu.

Sophiina volba Vypravěč Stingo se seznámí v polkou Sopfií, která má za přítele žida Nathana. Sofie přežila osvětím a Březinku kde byla i se svými dětmi. V osvětím se střetává se sadistickým lékařem, který ji donutí zvilit, které z dětí zemře. Žádné z dětí nakonec nepřežilo. Celý život se trápí pocitem viny a se svým přítelem mají spoustu traumat z konc tábora nakonec oba spolu spáchají sebevraždu.

Jozeph Heller

Hlava XXII

Norman Mailer Americký letec. Nazí a mrtví – ve válce nezáleží na jedinci.

Kurt Vonnegut Jatka číslo 5 – román o bombardování Drážďan.

6.2 Existenconalismus

6.2.1 Jean-Paul Sartre

Bytí a nicota – traktát (pojednání)

Mouchy, Za zavřenými dveřmi

6.2.2 Albert Camus

Francouzský spisovatel a filozof původem z Aelžírka. Získal a přijal Nobelovu cenu za literaturu.

Mýtus o Sisypovi Je filozofická esej, čerpá z Antické mitologie. Sisyfos každý den valí kámen do kopce aby se zkusil zpět domů. Podle Camuho je život sisypofská práce. Odmítá jako řešení situace sebevraždu i víru v boha.

Cizinec Román. Hlavní postavou a zároveň vypravěčem je úředník MERSAUD. Ten se řídí pouze svými instinkty a pudy. Nedbal na své emoce a řídil se pouze svými instinkty. Byl odsouzen k trestu smrti, protože vůbec nedodržel konvence.

Část IV

Jazyk

1. gramatika

- (a) Hláskosloví (fonetika, fonologie–vliv hlásek na význam, ortofonie–artikulace, ortoepie–spisovná výslovnost, ortografie–pravopis)
- (b) morfologie – tvarosloví
- (c) syntax

2. Lexikologie

- (a) Sémantika–význam slov
- (b) slovotvorba
- (c) lexikografie–slovníky
- (d) frazeologie

3. Stylistika

- (a) Funkční styl (prostědělovací, řečnický, odborný, umělecký, publicistický, administrativní)
- (b) slohové postupy (informační, popisný, vyprávěcí, úvahový, výkladový)
- (c) sloh. útvar

4. Historická mluvnice – nauka o vývoji jazyka

5. Dialektologie

7 Modalita

Postojová

- oznamovací
- tázací
- přací
- rozkazovací

Modalitu lze dále hodnotit také podle těchto kritérií

- jistotní (vyjádření jistoty)
- preferenční (vyjádření mé vlastní vůle)
- *evaluativní* (hodnotící, vyjádření hodnotícího postoje)

8 Odchytky od větné stavby

elipsa

apozioeteze

osamostatňování části výpovědi

vsuvka

oprava vět *Gratuluji vám za vaše úspěchy.* – Gratuluji vám **k** vašim úspěchům

Připadla na mě milá příležitost . . . – Připadla **mi** milá příležitost . . .

Na návštěvě byli všichni mimo Jendy – . . . všichni **krom** Jendy.

Když naši hráči, zvyklí na kvalitní hřiště, přijdou do ciziny, špatně se jim hraje. Často když lidé dělají nějakou práci poprvé, tak se jim nedaří dobře.

9 Odborný text

Sdělovat inf. z různých oblastí lidského poznání a co nejpřesněji vzdělávat.

Podstyley:

Vědecký Je velmi odborný, rozumí jim většinou jen odborníci.

Prakticky odborný Je srozumitelný pro většinu veřejnosti.

Popularizační Ten cílí pro šíření informací pro široké publikum.

9.1 Práce s informacemi

Osnova

Výpisek doslova vypsaná část textu

Výtah přeparafrázovaná (námi přepsaná) část textu

9.1.1 Parafráze textu

Příklad z článku [1]

František Daneš ve svém článku pro časopis *vesmír*[1] s názve „*Jak je tomu s esejem?*“, nepojednává o tom že slovo esej kolísá mezi ženským a mužským rodem, tak jak to jména končící měkkou souhláskou dělávají, nýbrž se zabývá významem tohoto slova.

Toto slovo má úplný původ v latině (*exagnum* – zvažovat) odkud ho přejali Francouzi a posléze Angličani. V Česku však nemá příliš tradici. Jeho význam je často chápán jako útvar který je jak umělecký tak odborný, navíc právě takový V našem jazyce pak nejbližším významem tomuto slovu je jméno úvaha. Ne však v Anglii kde „write an essay“ znamená psát studentskou práci na dané téma, a takovéto práce se v Anglii píší mnohem častěji než u nás.

Prvně toto slovo použil francouz Michela de Mntaigne později toto slovo rozmohlo a ...

Literatura

[1] DANEŠ, František. Jak je tomu s Esejem? *Vesmír*. 1994, **73** (12).

9.2 Jazyková norma a Kodifikace

Jazyková norma jsou jazykové prostředky, které mluvčí považuje za spisovné. (To co si každýmýslí že je spysovné.) Jazykový úzus – návyk na špatné či chybné používání jazykových prostředků.

Kodifikace soubor pravidel pro používání jazyka v oficiálních jazykových příručích. (Pravidla českého pravopisu)

Jazyková kultura – péče a spisovný jazyk, kultura jazykového vyjadřování